

Folkopinion kontra valmaskineri

Det är inte för mycket sagt att valrörelserna nu för tiden börjar samtidigt med nyårsskiftet inför ett valår. Partiernas positioner markeras på regeringssidan i statsverkspropositionen, på oppositionens sida i de stora partimotionerna. Från vad som sägs på respektive sidor går det tämligen raka linjer till förkunnelsen ute på fältet under det avslutande skedet av valrörelsen.

Orsaken härtill är att en valrörelse numera representerar mäktiga kraftuppbåd och vitt förgrenade insatser från riksomfattande politiska maskinerier. Ännu för något decennium sedan kunde man med fog tala om "vår fattiga politik". Numera har partierna så stora anslag från det allmänna – stat, landsting och kommuner – att de kunnat sätta upp valapparater, som ingen skulle drömt om på låt oss säga 1950-talet. Om de samlade valkostnaderna på den tiden kunde räknas i några 10-tals milj är det numera fråga om 100-tals milj.

Det tar sin tid att få stora maskinerier i gång. Alldeles särskilt gäller detta socialdemokraterna, som på grund av partiets integration med fackföreningsrörelsen och med dess vidlyftiga sk folkrörelseapparat, typ Pensionärernas riksorganisation, kan mobilisera en sannskyldig armé på åtminstone ett par hundra tusen valarbetare. Enbart de sk arbetsplatsombuden, en fältorganisation som sätts upp i samarbete mellan arbetarkommunerna och de fackliga centralorganisationerna på varje ort, uppgår till ett antal av ca 150 000.

För oppositionen gäller det att hålla för ögonen hur utomordentligt starka socialdemokratins samlade resurser är, när de sätts

in i en valrörelse. Det är visserligen sant att socialdemokraterna i det nu förestående valet kommer att vara på defensiven. De har inga nya stora "välfärdsreformer" att komma med. I stället måste de försvara en skattepolitik, som långt in i deras egna led upplevs som en outhärdlig börda. Löften om skattesänkningar 1977 ändrar inte det faktum, att genomsnittliga löntagare år 1976 kommer att få uppleva sänkt standard på grund av skatteprogressivitet, inflation och avtrappade socialförmåner.

Mot denna bakgrund liksom med tanke på att de senaste opinionsmätningarna ter sig illavarslande för socialdemokraterna kunde man tycka att utsikterna till en valseger för oppositionen och därmed till ett regimskifte är goda. Det är de också, om oppositionen handlar med fasthet och kyla vid de försök, som socialdemokraterna som vanligt kommer att göra för att få den att framstå som splittrad och regeringsoduglig. Däri ligger socialdemokraternas bästa chans att bevara regeringsmakten.

Deras andra möjlighet är att till det yttersta mobilisera sin väldiga maktapparats alla resurser i valarbetet. På det området är de obestridda svenska mästare – liksom i förmågan att utnyttja allmänna medel för sina behov. Hur smidigt och effektivt deras valmaskineri fungerar även i detaljerna kan illustreras med ett exempel.

Som bekant har socialdemokraterna tagit initiativet till den kommunala rösträtt för invandrare, som skall tillämpas för första gången i 1976 års val. De räknade med att en sådan rösträtt skulle ge den egna sidan en god utdelning; flertalet invandrare arbetar i

yrken inom LO-området och kan alltså lätt nås av de socialdemokratiska fångstarmarna. Till att börja med blir dessa invandrare kollektivanslutna till SAP. En annan bra kontakt för socialdemokraterna är att ABF fått monopol på invandrarnas utbildning i svenska.

I praktiken utnyttjas detta grepp över den nya väljarkadern så att man i stor skala rekryterar studiecirkelledare bland dem med uppgift att i sin tur leda kurser för socialdemokratiska valledare specialiserade på just invandrarkategorierna. Strax före jul hade sålunda socialdemokraterna i Gävleborgs län dragit samman en tredagarskonferens med 30 sådana cirkelledare. Konferensen leddes av länets ombudsman biträdd av ABF-personal. Tolk och kurshäften på finska fanns också tillhands. Det gällde nämligen att föra fram partiets budskap till de 4000 invandraväljarna i länet, det stora flertalet finstalande, och sådant måste ju organiseras ordentligt. Låt oss anta att ett

20-tal av dessa cirkelledare i sin tur utbildar åtminstone 10 valledare under våren. I så fall kommer socialdemokraterna att i själva valrörelsen kunna sätta in någonting på 200 utbildade valledare på specialuppgiften att nå fram till länets 4000 invandraväljare. Eftersom utbildningen går över ABF, betalas denna till allra största delen med allmänna medel.

Detta är bara en bild av en liten lokal insats. Men den stämmer till eftertanke vid medvetandet om socialdemokraternas oerhörda personella resurser och motsvarande organisatoriska apparater. Den eftertanken, nämligen, att oppositionens resurser som både personellt, organisatoriskt och ekonomiskt är underlägsna endast kan utnyttjas effektivt inom ramen för en samverkan i de stora linjerna. Eljest är det en uppenbar risk för att det socialdemokratiska maskineriet kommer att köra över den starka opinion för regimskifte, som är oppositionens stora tillgång.